

GLOBOS NAMŲ GYVENTOJŲ POŽIŪRIS Į SENATVĘ

Regina Borisova

Klaipėdos kolegija, Sveikatos fakultetas
Donelaičio g. 8, Klaipėda

Anotacija

Senėjimas ir seni žmonės tapo viena aktualiausių temų šiandieninėje visuomenėje. Visuomenė, o ypač mokslas, pradėjo domėtis senatve ir senėjimo procesais, senėjimo pasekmėmis, ligomis, senų žmonių savijauta, jų socialine padėtimi. Tai tapo ypač aktualu, kai pradėjo daugėti senų žmonių ir ilgėti jų gyvenimo trukmė. Senyvas amžius ilgą laiką buvo suvokiamas tik kaip natūralus individo gyvenimo eigos laikotarpis. Kintant socialinei situacijai, formuojantis naujoms socialinėms sąlygoms, visuomenėje atsiranda ir naujos socialinės problemos. Senyvo amžiaus žmonių grupė visuomenėje daro reikšmingą poveikį socialiniam gyvenimui ir kartu yra jo veikiama (Leliūgienė, 1997).

Analogiškas procesas vyksta ir mažesnėse bendruomenėse, kur dominuoja seno amžiaus žmonių grupė. Viliaus Gaigalaičio globos namų gyventojai – seno ir pagyvenusio amžiaus asmenys. Siekiant visos gyventojų bendruomenės gerovės, negalima ignoruoti atskirai grupei (šiuo atveju – senų žmonių grupei) kylančių problemų, o būtina ieškoti optimaliausio jų sprendimo. Socialiniams darbuotojams, dirbantiems pensionatuose ar senelių globos namuose, reikėtų susipažinti su pagyvenusių žmonių esama situacija, pažinti jų poreikius bei juos įvertinti, norint tinkamai teikti paslaugas.

Tyrimo duomenys atskleidė, kad 68,75 proc. respondentų jaučiasi patenkinti gyvenimu ir laimingi. 78,12 proc. jų dažnai atrodo, kad nuostabu būti dar gyvam, nelyginant dabarties su praeitimi. Senatvėje pablogėja fizinė ir psichologinė sveikata, dvasinis ir socialinis gyvenimas, tačiau 71,88 proc. respondentų nenorėtų su grįžti į jaunystę. Vadinasi, senatvė yra geriausias amžius, kuriame jie gyvena. Gyvenimas globos namuose suteikia saugumo jausmą ir 2/3 jų įsitikinę, jog visada sulauks pagalbos.

Raktiniai žodžiai: gerontologija, gerontopsichologija, senatvė, senėjimas, požiūris.

Įvadas

Žmogaus gyvenimas yra negrįžtamas fizinis ir protinis vystymasis. Kiekvienam gyvenimo tarpsniui būdingi specifiniai, vyraujantys požymiai (Trimakas, 1997). Pasak Žukauskienės (1996), kiekvienas gyvenimo tarpsnis mums kelia skirtingus socialinius uždavinius. Kartu atsiranda ir specifinių problemų. Pirmąją gyvenimo pusę žmogus iš esmės vystosi individualiai ir socialiai įsijungia į šeimą bei visuomenę. Pamažu žmogus perkopia į antrąją gyvenimo pusę. Iš pradžių dar su savo įpročiais ir pretenzijomis. Tuo metu jis pirmiausia susirūpina savo darbingumu: iki šiol daugelį darbų atlikdavo energingai, tartum žaisdamas, o dabar staiga pastebi, kad jam jau nebe taip lengvai sekasi. Myers (2000) nurodo, kad daugelis šiuos pirmuosius individualius senatvės požymius ignoruoja, retas supranta juos kaip senėjimo signalą arba net ruošimąsi likusio gyvenimo trečdaliui, prie kurio visi neišvengiamai artėja.

Senėjimas laikomas daugiaplaniu procesu, susidedančiu iš biologinių, socialinių, funkcinų ir psichologinių aspektų (Bagdonas, Čygaitis, 1998). Kaip akcentuoja Pluzech (1999), nuo tos akimirkos, kai užsimezga gyvybė, iki lemtingo momento, kai išleidžiame paskutinį atodūsi, mūsų gyvenimą valdo vienintelis pagrindinis principas – kitimas. Visą laiką keičiamės, tampame kitokie nei buvome. Dažnai siekiame išsaugoti vertingą praeities patirtį ir bandome įsivaizduoti, kas mūsų laukia ateityje.

Senatvėje vykstantiems pokyčiams didelę įtaką turi individo požiūris į savo amžių, o taip pat ir visuomenės požiūris į senus žmones (Želvys, 1995). Senėjimas ir seni žmonės tapo viena aktualiausių temų šiandieninėje visuomenėje. Visuomenė, o ypač mokslas, pradėjo domėtis senatve ir senėjimo procesais, senėjimo pasekmėmis, ligomis, senų žmonių savijauta, jų socialine padėtimi. Tai tapo ypač aktualu, kai pradėjo daugėti senų žmonių ir ilgėti jų gyvenimo trukmė.

Senatvėje vystantiems pokyčiams didelę įtaką turi individo požiūris į savo amžių, o taip pat ir visuomenės požiūris į senus žmones. Visuomenė pastoviai kinta ir šie pokyčiai negali paliesti senų žmonių, kurie yra priversti keisti savo požiūrius ir įpročius, kas nėra lengva (Kočiūnas, 1995). “Niekas nejaučia kaip praeina jaunystė, bet kiekvienas pajunta, kad ji jau praėjo“. Nors šie žodžiai užrašyti žymaus mąstytojo Senekos dar 4 a. prieš mūsų erą, bet jie kuo puikiausiai tinka ir šiame XXI amžiuje (Exel, 1996).

Remiantis įvairiais autoriais (Bagdonu ir kt., 1998; Exel, 1996; Leliūgiene, 1997; Hanlon, 1999; Trimaku, 1997; Žukauskienė, 1996), galime teigti, kad požiūris į senėjančią visuomenę yra gana negatyvus dėl įvairių faktorių:

- dėl seno žmogaus fiziologinių pokyčių – dažniausiai reikalinga globa ir slauga;
- dėl psichologinių pokyčių – senas žmogus dažnai reikalauja didesnio dėmesio, išskyla bendravimo problemų;
- dėl socialinių ekonominių pokyčių seno žmogaus gyvenime, kai jo poreikiai nebeatitinka galimybių.

Senyvas amžius ilgą laiką buvo suvokiamas tik kaip natūralus individo gyvenimo eigos laikotarpis. Kintant socialinei situacijai, formuojantis naujoms socialinėms sąlygoms, visuomenėje atsiranda ir naujos socialinės problemos. Senyvo amžiaus žmonių grupė visuomenėse daro reikšmingą poveikį socialiniam gyvenimui ir kartu yra jo veikiamą (Leliūgienė, 1997).

Analogiškas procesas vyksta ir mažesnėse bendruomenėse, kur dominuoja seno amžiaus žmonių grupė. Viliaus Gaigalaičio globos namų gyventojai – seno ir pagyvenusio amžiaus asmenys. Siekiant visos gyventojų bendruomenės gerovės, negalima ignoruoti atskirai grupei (šiuo atveju – senų žmonių grupei) kylančių problemų, o būtina ieškoti optimaliausio jų sprendimo.

Temos aktualumas

Žmogaus gyvenimas yra negrįžtamas fizinis ir protinis vystymasis. Kiekvienam gyvenimo tarpsniui būdingi specifiniai, vyraujantys požymiai (Trimakas, 1997). Pasak Žukauskienės (1996), kiekvienas gyvenimo tarpsnis mums kelia skirtingus socialinius uždavinius. Kartu atsiranda ir specifinių problemų. Pirmąją gyvenimo pusę žmogus iš esmės vystosi individualiai ir socialiai įsijungia į šeimą bei visuomenę. Pamažu žmogus perkopia į antrąją gyvenimo pusę. Iš pradžių dar su savo įpročiais ir pretenzijomis. Tuo metu jis pirmiausia susirūpina savo darbingumu: iki šiol daugelį darbų atlikdavo energingai, tartum žaisdamas, o dabar staiga pastebi, kad jam jau nebe taip lengvai sekasi. Myers (2000) nurodo, kad daugelis šiuos pirmuosius individualius senatvės požymius ignoruoja, retas supranta juos kaip senėjimo signalą arba net ruošiasi likusio gyvenimo trečdaliui, prie kurio visi neišvengiamai artėja. Senėjimas laikomas daugiaplaniu procesu, susidedančiu iš biologinių, socialinių, funkcinių ir psichologinių aspektų (Bagdonas, Čygaitis, 1998). Kaip akcentuoja Pluzech (1999), nuo tos akimirkos, kai užsimezga gyvybė, iki lemtingo momento, kai išleidžiame paskutinį atodūsi, mūsų gyvenimą valdo vienintelis pagrindinis principas – kitimas. Visą laiką keičiamės, tampame kitokie nei buvome. Dažnai siekiame išsaugoti vertingą praeities patirtį ir bandome įsivaizduoti, kas mūsų laukia ateityje. Senatvėje vykstantiems pokyčiams didelę įtaką turi individo požiūris į savo amžių, o taip pat ir visuomenės požiūris į senus žmones (Želvys, 1995). Senėjimas ir seni žmonės tapo viena aktualiausių temų šiandieninėje visuomenėje. Visuomenė, o ypač mokslas, pradėjo domėtis senatve ir senėjimo procesais, senėjimo pasekmėmis, ligomis, senų žmonių savijauta, jų socialine padėtimi. Tai tapo ypač aktualu, kai pradėjo daugėti senų žmonių ir ilgėti jų gyvenimo trukmė. Daugėjant senyvo amžiaus žmonių ir kintant jų socialinei situacijai, visuomenėje atsiranda ir naujos socialinės problemos. Analogiškas procesas vyksta ir mažesnėse bendruomenėse (pvz., Viliaus Gaigalaičio globos namuose), kur dominuoja seno amžiaus žmonių grupė. Siekiant visos gyventojų bendruomenės gerovės, negalima ignoruoti atskirai grupei (šiuo atveju – senų žmonių grupei) kylančių problemų, o būtina ieškoti optimaliausio jų sprendimo.

Temos problema

Visuomenė pastoviai kinta ir šie pokyčiai negali nepalieti senų žmonių, kurie yra priversti keisti savo požiūrius ir įpročius, kas nėra lengva. Žinios, įgytos anksčiau, tampa bevertės, todėl seni žmonės jaučiasi bevertėi ir nereikalingi. Pasak Hanlon (1999), senatvėje atsiranda ir ateities baimė. Seni ir pagyvenę žmonės išsiskiria savo biologinėmis, materialinėmis, socialinėmis, psichologinėmis charakteristikomis, kurios pasireiškia nuolatiniu žmogaus organizmo funkcinių galimybių mažėjimu. Šie veiksniai sąlygoja pagyvenusio žmogaus gyvenimo kokybės pasikeitimus, tai lemia senyvo amžiaus gyvenimo pilnatvę. Didėjant atotrūkiui tarp kartų, visuomenėje iškėlus jauno veiklaus ir energingo žmogaus vertingumą, pagyvenę žmogus jaučiasi nesaugus ir nereikalingas Daugeliui vyresnio amžiaus žmonių reikalinga įvairiapusė parama, todėl už šių žmonių integraciją didelė atsakomybė tenka valstybei. Tokiems žmonėms valstybė teikia paramą įvairiomis formomis. Labiausiai mūsų šalyje paplitusių socialinių paslaugų forma – stacionari socialinė globa. Todėl šiandien yra labai svarbu kalbėti apie pagyvenusio amžiaus žmonių gyvenimo sąlygas globos namuose, jų psichologinę būseną bei sudaryti sąlygas, kad jie galėtų išsaugoti gyvenimo pilnatvę. Anketinės apklausos rezultatai leis atskleisti pagyvenusių žmonių požiūrį į senatvę ir poreikius ar tai, kokios paramos ir pagalbos jie tikisi iš socialinio darbuotojo.

Darbo praktinė reikšmė: socialiniams darbuotojams, dirbantiems pensionatuose ar senelių globos namuose, reikėtų susipažinti su pagyvenusių žmonių esama situacija, pažinti jų poreikius bei juos įvertinti, norint tinkamai teikti paslaugas.

Tyrimo **tikslas** – atskleisti globos namų gyventojų požiūrį į senatvę.

Tyrimo **uždaviniai:**

1. Nustatyti globos namų gyventojų pokyčius senatvėje.
2. Ištirti globos namų gyventojų požiūrį į senatvę.
3. Įvertinti globos namų gyventojų pasitenkinimą gyvenimu.

Tyrimo objektas: globos namų gyventojų požiūris į senatvę.

Tyrimo metodika

Atliktas kiekybinis tyrimas, naudojant apklausą raštu. Apklausą buvo vykdoma Viliaus Gaigalaičio globos namuose. Buvo sudarytas 19 klausimų anoniminis autorinis klausimynas. Iš jų du klausimai – demografinio pobūdžio (lytis, išsilavinimas); likę 17 klausimai buvo apie požiūrį į senatvę ir pokyčius, kuriuos sukėlė senėjimo procesas. Didelė dalis klausimų reikalavo tik vieno atsakymo, nes pasirinkimo variantai buvo šie: taip, ne, nežinau. Tyrimo rezultatai paskaičiuoti procentais ir pateikiami paveiksluose bei lentelėje.

Tyrimo rezultatai

Tyrimo dalyvavo 32 Viliaus Gaigalaičio globos namų gyventojai nuo 65 iki 85 metų. Iš jų: 15 vyrų (46,88 proc.) ir 17 moterų (53,12 proc.). Anlaizuojant respondentų išsilavinimą, buvo nustatyta, kad 71,81 tyrimo dalyvavusių gyventojų turi pradinį išsilavinimą, 2 (6,25 proc.) – spec. vidurinį ir 7 (21,84 proc.) – beraščiai.

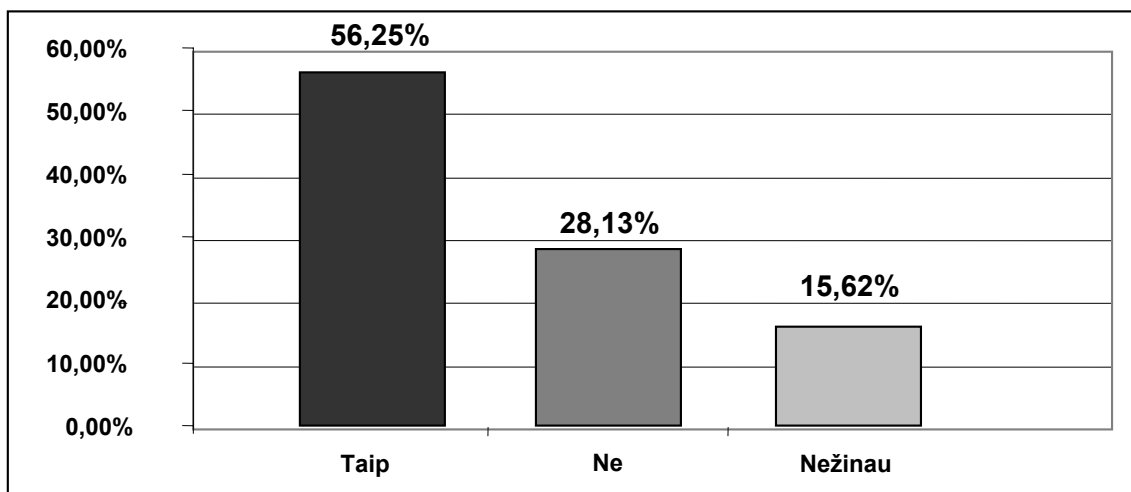
Kaip teigia geriatrijos specialistai (Bagdonas, Čygaitis, 1998), senyvo amžiaus žmogų reikia tirti kompleksiskai. Todėl klausimyne klausimai buvo pateikti taip, kad būtų galima nustatyti respondentų fizinį, socialinį – ekonominį ir psichologinį kitimą.

Gauti atsakymai ryškiai parodė asmenų pokyčius įvairiose srityse.

Hermanas Hesė yra pasakęs “Su dėkingumu galiu išvardinti kai kurias dovanas, kurias mums suteikia senatvė. Iš šių dovanų man brangiausias yra vaizdų lobis, per ilgą gyvenimą sukrautas atmintyje. Mes tampame ramesni, apdairesni..., stiprėja gebėjimas įžiūrėti ir įsiklausyti į gamtos ir savo artimo gyvenimą, leisti jam slinkti pro mus nekritikuojant ir vis iš naujo stebintis jo įvairovę” (Jekins, 1997).

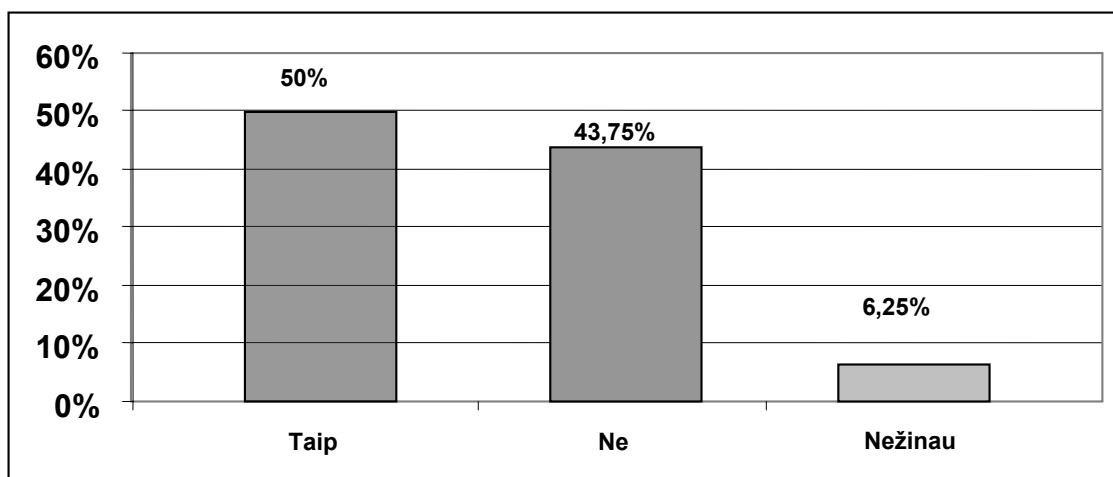
Į klausimą: “Ar jaučiate, kad Jūsų gyvenimas šiuo laikotarpiu yra be prasmės?”, beveik pusė jų (46,88 proc.) atsakė, jog to nejaučia. 53,12 proc. respondentų atsakė gana pesimistiškai – nurodė, kad jaučia, jog gyvenimas nebeturi prasmės.

Buvo klausta respondentų apie pomėgių, interesų kitimą senatvėje: “Ar pasikeitė Jūsų pomėgiai ir interesai?”. Gauti atsakymų rezultatai parodyti 1 paveiksle. Net 56,25 proc. respondentų nurodo, jog jų pomėgiai ir interesai pakito. Trečdalis jų (28,13 proc.) pripažįsta, jog nepakito, o likusi dalis (15,62 proc.) nurodo, kad nežino.

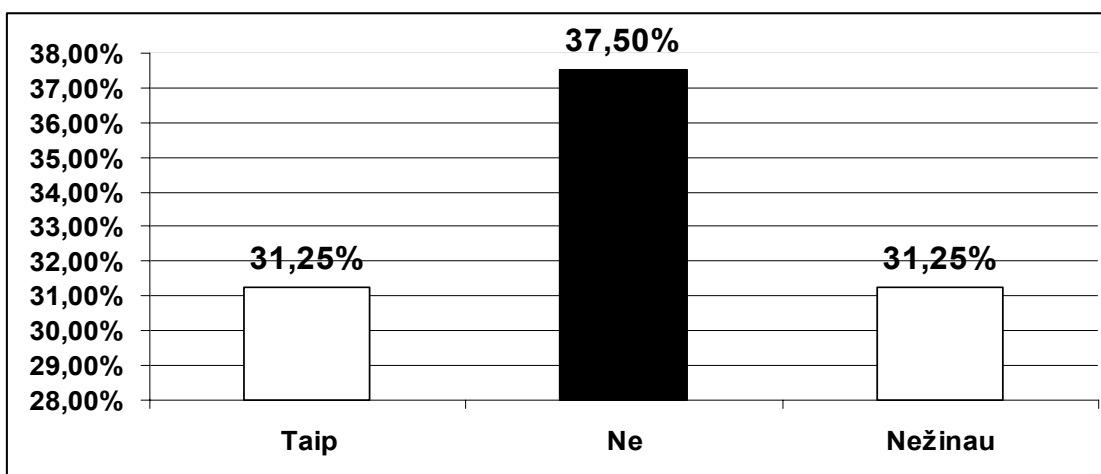
1 pav. Respondentų pomėgių ir interesų kitimo diagrama

Buvo analizuojami respondentų atminties pokyčiai. Į klausimą “Ar Jūs jaučiate, kad turite daugiau problemų su atmintimi, nei kiti žmonės?”, Viliaus Gaigalaičio globos namų gyventojų atsakymai pasiskirstė taip: 50 proc. respondentų atsakė, jog turi daugiau problemų su atmintimi; net 43,75 proc. jų mano, jog atmintis nepakito ir jie neturi daugiau problemų su atmintimi, nei kiti asmenys; 6,25 proc. jų nežino ir negali atsakyti į šį klausimą (2 pav.).

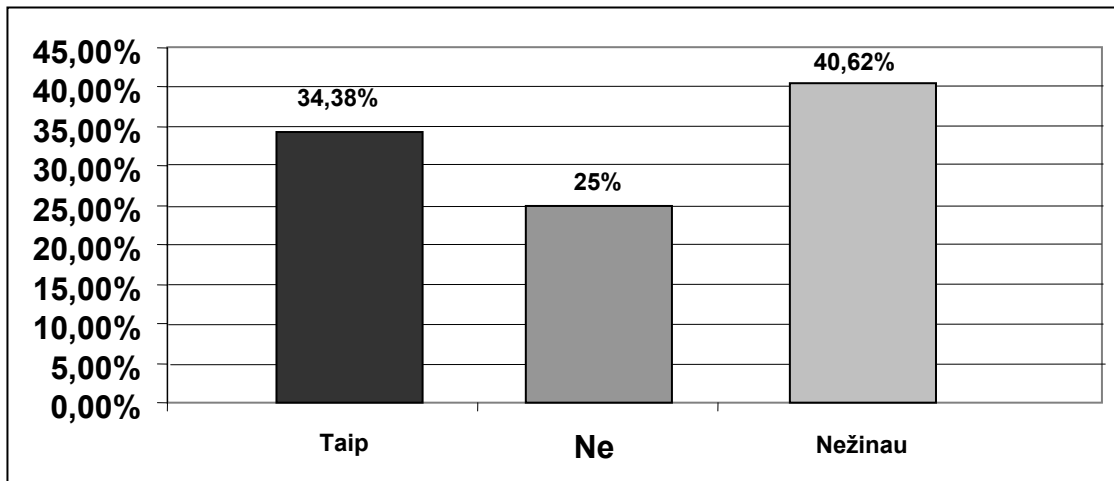
2 pav. Respondentų atminties kitimo diagrama

Respondentams buvo pateikta klausimų grupė, analizuojamas senų žmonių požiūris į kitus žmones bei pasiūlyta jiems nustatyti savo charakterio požymius. Į klausimą „Ar Jūs dažniausiai esate geros nuotaikos?“, respondentų atsakymai pasiskirstė sekančiai: 31,25 proc. respondentų nurodė, kad dažniausiai jie būna geros nuotaikos; 37,5 proc. jų pažymėjo, kad dažniausiai nebūna geros nuotaikos; ir net 31,25 proc. jų dėl to nesusimąsto ir nežino (3 pav.).

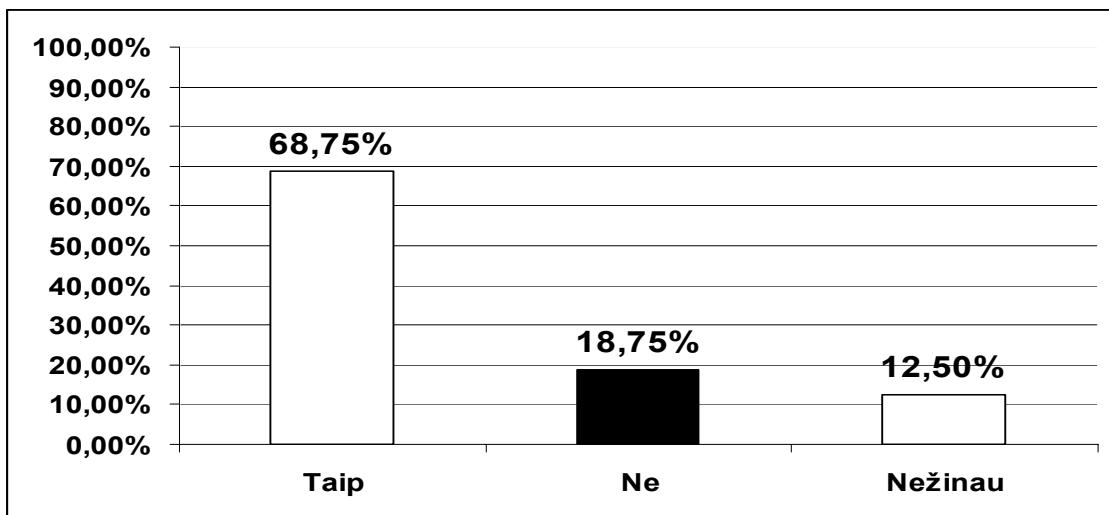
3 pav. Respondentų nuotaikos kitimo diagrama

Dažnai dalis žmonių yra pakankamai aktyvūs ir, neturėdami intensyvios veiklos, jaučia diskomfortą. Darbe taip pat buvo analizuojami pokyčiai senatvėje respondentų veiklos aspektu. Globos namų gyventojai yra materialiai aprūpinti, jie įtraukiami į socialinį bendruomenės gyvenimą bei jų įvairias socialines problemas sprendžia visa specialistų komanda. Į klausimą „Ar Jums nenuobodu šiuose globos namuose?“, respondentų atsakymai pasiskirstė taip: 34,38 proc. respondentų nurodo, kad jiems yra nenuobodu globos namuose; 25 proc. jų – kad nuobodu; ir net 40,62 proc. jų nežino, nes nesusimąstė apie tai (4 pav.).

4 pav. Respondentų atsakymai apie nuobodulį gyvenant globos namuose

Nežiūrint į kai kuriuos negatyvius globos namų gyventojų jaučiamus jausmus, didelė dalis respondentų į klausimą „Ar Jūs didžiąją gyvenimo dalį jaučiatės laimingas?“, nemaža dalis respondentų įvertino gan optimistiškai: 68,75 proc. respondentų jaučiasi patenkinti gyvenimu ir laimingi; 18,75 proc. – jaučiasi nelaimingi; 12,5 proc. negali atsakyti į šį klausimą (5 pav.).

5 pav. Respondentų atsakymai, ar jie jaučiasi laimingi

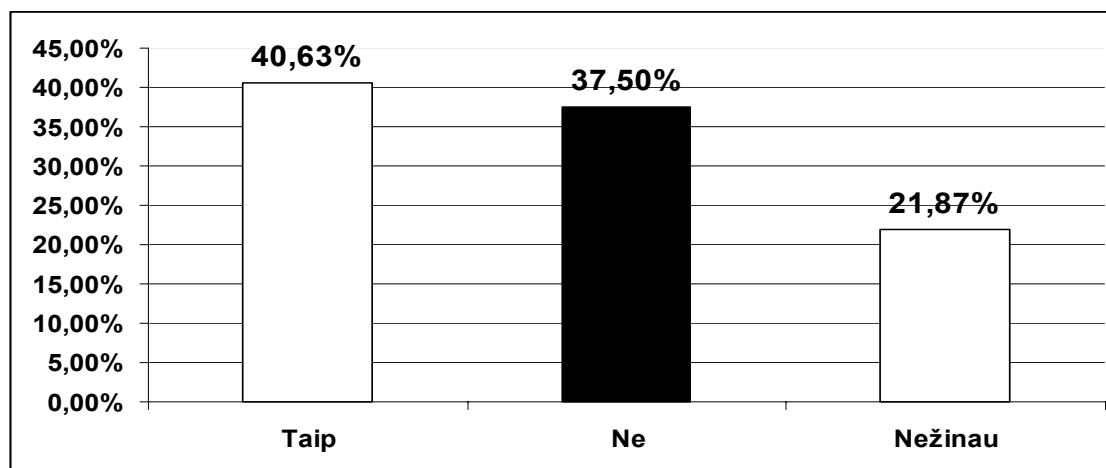
Buvo nustatyta, kad senas žmogus, gyvenantis globos namuose, ne visada jaučiasi saugus (1 lentelė).

1 lentelė

Respondentų saugumo jausmo globos namuose analizė

Klausimas	Taip	Ne	Nežinau
Ar dažnai Jūs jaučiate, kad Jūsų situacija beviltiška?	31,25%	62,5%	6,25%
Ar Jūs jaučiate, kad kažkas blogo gali Jums atsitikti?	25%	50%	25%
Ar Jūs jaučiate, kad niekas nepadės?	6,25%	78,12%	15,63%
Ar Jūs geriau pasiliekatė namie, negu einate ir patiriate naujų įspūdžių.	59,28%	28,12%	12,6%

Ne visi apklausti Viliaus Gaigalaičio globos namų gyventojai jaučiasi saugūs: 31,25 proc. jų pažymi, kad dažnai jiems atrodo, kad jų situacija yra beviltiška; 25 proc. jų jaučia, kad kažkas blogo gali nutikti. Nors nemaža dalis respondentų pažymi, kad jie jaučia, kad jiems blogu momentu kažkas padės (78,12 proc.), bei geriau pasilieka namie, nei eina patirti naujų įspūdžių (59,28 proc.) (1 lentelė). Taigi, nemaža dalis apklaustųjų pažymi, jog negalia ir senyvas amžius negarantuoja jiems stabilaus gyvenimo. Į klausimą „Ar dažnai atrodo, kad nuostabu būti dar gyvam?“, net 78,12 proc. jų nurodo teigiamai.

6 pav. Respondentų pasitenkinimas išvaizda ir jos pokyčiais senatvėje

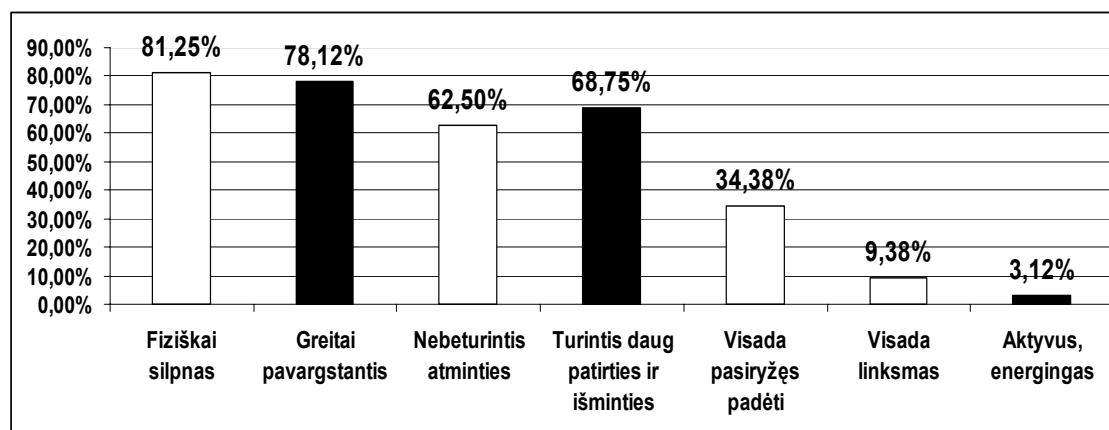
Savo išvaizdą respondentai vertina gan kritiškai: 40,63 proc. respondentų yra patenkinti savo išvaizda, nes mano, jog išvaizda yra tokia, kokia turi būti jų amžiaus tarpsnyje ir yra tuo patenkinti; 37,5 proc. jų – nepatenkinti savo išvaizda, tai yra nesusitaikę su tuo, kad žmogaus išorė sensta greičiau, nei vidus; o 21,87 proc. jų – nežino (6 pav.).

Kadangi daugelis apklaustų globos namų gyventojų gyvena pensionate daugiau nei 5 metus, todėl suprantama, kad tampama nesavarankiška, labiausiai pažeidžiama asmenybe. Aišku, tuomet labiausiai norėtusi gyventi tarp savųjų. Į klausimą “Ar senatvėje labai svarbu nebūti vienišam ir apleistam?”, visi respondentai atsakė teigiamai. Respondentams taip pat yra svarbu būti pripažintiems ir gerbiamiems globos namų bendruomenėje: teigiamai atsakė 96,88 proc. asmenų.

Į klausimą “Ar norėtumėte Jūs grįžti į jaunystę?”, net 71,88 proc. respondentų nurodė vienareikšmiškai – nenorėtų; net 28,22 proc. jų nurodė, kad nežino, kaip pasielgtų.

Buvo paklausta respondentų “Ar išmintingas yra senas žmogus?”. Respondentų atsakymai pasiskirstė sekančiai: 68,75 proc. jų nurodo, kad “senas žmogus yra išmintingas”. 31,25 proc. nurodė, kad “išmintis ne visada ateina kartu su amžiumi”.

Tiriamieji buvo paprašyti apibūdinti požymius, kuriuos būtų galima priskirti seno žmogaus įvaizdžiui (7 pav.). Senatvės požymiais respondentai pirmoje ir antroje vietoje laiko fizinių jėgų netekimą – 81,25 proc. jų nurodo, kad senas žmogus yra fiziškai silpnas ir 78,12 proc. pažymi, kad senas žmogus yra greitai pavargstantis. Svarbus faktorius, tiriamųjų nuomone, yra atmintis ir išmintis – 62,5 proc. jų senatvę sieka su sutrikusia atmintimi ir net 68,75 proc. – su patirtimi ir išmintimi. Mažesnė dalis apklaustųjų mano, jog senas žmogus turi ir gerus bruožus: yra visada pasiryžęs padėti (nurodo 34,38 proc.), netgi mano, kad jie yra visada linksmi (9,38 proc.) ir energingi, aktyvūs (3,12 proc.).

7 pav. Respondentų nuomonė, apie seno žmogaus įvaizdį

Respondentai buvo paprašyti nurodyti, kas pakito per pastaruosius 20-30 metų. Daugiau nei pusė (59,28 proc.) respondentų nurodė, kad labiausiai pakito jų fizinė būklė: pablogėjo sveikata., susilpnėjo atmintis, atsirado negalia, daugiau nori poilsio, jaučiasi silpnai. Trečdalis (34,38 proc.) jų pažymėjo psichologinius ir socialinius pokyčius – tapo piktesni, jaučiasi artimųjų atstumti, niekas nedomina, sau atrodo negražūs.

Išvados

Viliaus Gaigalaičio globos namų gyventojų nuomone:

1. Senatvėje pakito respondentų fizinė ir psichologinė sveikata, socialinis ir dvasinis gyvenimas, poreikiai:

- 59,28 proc. respondentų nurodė, kad labiausiai pakito jų fizinė sveikata (pablogėjo sveikata., susilpnėjo atmintis, atsirado negalia, daugiau nori poilsio, jaučiasi silpnai); 50 proc. jų turi daugiau problemų su atmintimi;

- nemaža dalis jų pažymėjo psichologinius ir socialinius pokyčius – tapo piktesni, jaučiasi artimųjų atstumti, niekas nedomina, sau atrodo negražūs (34,38 proc.), dažniausiai nebūna geros nuotaikos (37,5 proc.), jiems yra nuobodu gyventi globos namuose (25 proc.), nors jie geriau pasilieka namie, nei eina patirti naujų įspūdžių (59,28 proc.);

- pakito dvasinis pasaulis - 53,12 proc. respondentų jaučia, jog gyvenimas senatvėje nebetenka prasmės;

- net 56,25 proc. respondentų nurodo, jog jų pomėgiai ir interesai senatvėje pakito;

- yra nepatenkinti savo išvaizda (37,5 proc.), tai yra nesusitakę su tuo, kad žmogaus išorė sensta greičiau, nei vidus;

- negalia ir senyvas amžius negarantuoja jiems stabilaus gyvenimo: ne visi apklausti Viliaus Gaigalaičio globos namų gyventojai jaučiasi saugūs, t.y. 31,25 proc. jų pažymi, kad dažnai jiems atrodo, kad jų situacija yra beviltiška; 25 proc. jų jaučia, kad kažkas blogo gali nutikti.

2. Teigiamas yra respondentų požiūris į seną žmogų: 68,75 proc. jų nurodo, kad "senas žmogus yra išmintingas". Tiriamųjų nuomonė apie seno žmogaus įvaizdį: senatvės požymiais respondentai pirmoje laiko fizinių jėgų netekimą (81,25 proc.) ir greitą nuovargį (78,12 proc.); antroje vietoje yra atminties blogėjimas (62,5 proc.), didėjanti išmintis ir patirtis (68,75 proc.). Senatvėje labai svarbu nebūti vienišam ir apleistam (nurodo 100 proc. respondentų) bei būti pripažintiems ir gerbiamiems globos namų bendruomenėje (teigiamai atsakė 96,88 proc. asmenų).

3. 68,75 proc. respondentų jaučiasi patenkinti gyvenimu ir laimingi. 78,12 proc. iš jų dažnai atrodo, kad nuostabu būti dar gyvam, nelyginant dabarties su praeitimi. Senatvėje pablogėja fizinė ir psichologinė sveikata, dvasinis ir socialinis gyvenimas, tačiau 71,88 proc. respondentų nenorėtų sugrįžti į jaunystę. Jų nuomone, senatvė yra geriausias amžius, kuriame jie gyvena. Gyvenimas globos namuose suteikia saugumo jausmą ir 2/3 jų įsitikinę, jog visada sulauks reikiamos pagalbos.

Literatūra

1. Bagdonas G., Čygaitis I., 1998, *Geriatrija*, Vilnius.
2. Exel E.W., 1996, *Sveiki sulaukę brandaus amžiaus*, Vilnius.
3. Jekins J., 1997, *Šių laikų dorovinės problemos*, Vilnius.
4. Kočiūnas R., 1995, *Psichologinis konsultavimas*, Vilnius.
5. Leliūgienė I., 1997, *Žmogus ir socialinė raida*, Kaunas.
6. Myers D., 2000, *Psichologija*, Kaunas.
7. Hanlon O.B., 1999, *Stresas*, Gaivata.
8. Pluzech Ž., 1999, *Pastoracinė psichologija*, Kaunas.
9. Trimakas K., 1997, *Asmenybės raida gyvenime*, Kaunas.
10. Želvys R., 1995, *Bendravimo psichologija*, Vilnius.
11. Žukauskienė R., 1996, *Raidos psichologija*, Vilnius.

FOSTER HOME INHABITANTS ATTITUDE TOWARDS SENILITY

The life of human being is the irreversible physical and mental progress. The specific dominant marks are typical for the every living stage (Trimakas K., 1997). According Žukauskiene R. (1996), the every living stage raise the social tasks for us. Once there are emerge and the specific problems. The human being develop individually in the initial half life and his socially integrate to the family and society. Slowly the men graduate to the second half life. Firstly, he chew up for the working: still the men did the many actions with energy, but now he suddenly notice, that progression is not so easy. The ageing is reputed like as the multi – stage process, which consists of the biological, social, functional and psychological aspects.

The ageing and old people become one of the topicality themes in the modern-day society. The society, and particularly science, make care the senile process and senility, their social condition (Leliūgienė, 1997).

The society change constantly and these alterations touch the old people, and touch their opinion, habits. The knowledge, are getting early, their are made barren. According Hanlon O. B. (1999), the prospective fear emerge in the senility.

Conclusions of investigation: 1) In the senility is changing the physical and psycical health, social and spiritual life, needs of the respondents. 2) The positive opinion have the respondents about senility and old mens: 68,75 per cent of them said, that the old men is prudent. There are important not be lonely and unkept in the senility (point 100 per cent of them) and be accepted and honoured in the foster community (point 96,88 per cent of them) 3) 68,75 per cent of them are pleased and happy.